

SVOLJŠAK, Drago, KNIFIC, Timotej. VIPAVSKA DOLINA - ZGODNJE SPREDNJEVEŠKA NAJDIŠČA. Situla 17, 1976, str. 102, tab. 61+27 sl.+5 prilog.

Oris staroslovenskih najdb vipavske doline v pričujoči knjigi zajema pretežno odkritja z grobišč zgodnjega veka na tom območju. Izstopa predvsem nekropola v Batujah s preko sto pokopi, vestno naštete pa se tudi najdbe od Ločnika in Stare Gorice (Gorizia) v Italiji, mimo Sv.Katarine, Kekca nad Novo Gorico, Vitovelj, Morleka, Gojač, Sv.Pavla nad Vrtovinom do Ajdovščine. Šele s celovito predstavitvijo vseh najdb - v nekaterih primerih tudi na oko neznatnih črepinj - je bilo možno obnoviti zelo važna kulturnozgodovinska in zgodovinska dejstva. Med slednjimi bi omenili predvsem na osnovi tankovestnih izkopavalnih metod pridobljeno tlorisno zasnovo zgodnjeromanske cerkve v Batujah, ki sta jo že pred tem nakazovala oba fragmenta pletenine in z arheološko statistično-stratigrafsko metodo pridobljene podatke o fazah naselitve in kasnejše Slovenske kolonizacije Vipavske doline in prostora do langobarskega limesa zahodno od Brd in Soče ter celo sporadično do Tagliamonta (Tilment).

Za proučevalce zgodnjega srednjega veka je dlo pomembo tudi po tem, da deli zapuščino tega časa v dve časovno ločeni skupini, ki si kronološko sledita z majhnim časovnim razmakom, kar je drugače veliko odprto vprašanje starinoslovja.

Delo je tudi grafično smiselno in lepo opremljeno in ima zainteresirani zares možnosti za medsebojna preverjanja in primerjanja izsledkov z gradivom. Glede na to so nakazane globlje povezave arheologije in zgodovine metodološko neoporečne in tej obliki v slovenskom starinoslovju prvič izpeljane. Vse te ugodne ocene stopnju-

je še dejstvo, da je knjiga o staroslovenskih najdbah Vipavske doline prvo tako delo s področja humanističnih znanosti s Primorske tiskano v zadnjih petdesetih letih.

Dr. Peter Petru